

Ratkaisuesitys päättäjille

Katse tulevaan: Yhdessä kohti maailman parasta näönhuoltoa

NÄKEMISEN JA
SILMÄTERVEYDEN
TOIMIALA

Turvaamalla näönhuollon peruspalveluista vastaavien yritysten toimintaedellytykset varmistamme palveluiden saatavuuden yhteiskunnan kustannuksia kasvattamatta.

Näkö on ihmisen tärkein aisti, josta huolehtimalla tuemme laajasti ihmisten hyvinvointia. Hyvästä näkemisestä ja silmäterveydestä on pidettävä huolta; ne vaikuttavat merkittävästi jokaisen elämänlaatuun ja arjessa selviämiseen.

Suomen väestön näönhuollon palvelut on mahdollista järjestää tehokkaasti, laadusta ja turvallisuudesta tinkimättä, lähellä ihmistä. Toimenpide-ehdotuksemme veisi Suomen askelta lähemmäs maailman kärkeä tuottaa ja käyttää näkemisen ja silmäterveyden palveluita.

NÄKEMISEN JA
SILMÄTERVEYDEN
TOIMIALA

Näönhuollon turvaamiseksi ja yhä parempien hyvän näkemisen edellytysten takaamiseksi esitämme seuraavia tavoitteita ja niiden saavuttamiseksi konkreettisia toimenpiteitä:

1. Tarkoituksenmukaisempi, taloudellisempi terveydenhuollon työnjako
2. Toimivampi lääkejakelu lähellä lääkkeen käyttäjää
3. Kilpailukykyisempi kotimainen kauppa
4. Joustavampi työelämä

1. Tarkoituksenmukaisempi ja taloudellisempi terveydenhuollon työnjako

Palveluiden kysyntä tulee lähitulevaisuudessa kasvamaan nopeasti mm. väestön ikääntymisen ja monille elämänalueille laajenevan digitalisaation vuoksi.

Väestöennusteen mukaan yli 70-vuotiaiden määrä Suomessa tulee vuosien 2015 ja 2020 välillä kasvamaan 22 %. Pelkästään kaihileikkauksia tehdään jo nyt vuosittain lähes 60 000 ja niiden määrän arvioidaan kasvavan kolmanneksella lähivuosina. Ikääntymisen myötä voimakkaasti yleistyvät kaihi, glaukooma, diabetes ja silmänpohjan ikärappeuma asettavat nykyisen silmäterveyden toimintamallin suurien kustannushaasteiden eteen.

Vaatus on hyvä huolta näkemisestä ja silmäterveydestä myös kasvaa kaikissa ikäryhmissä, kun mobiililaitteet ja näytöt tulevat yhä uusille elämänalueille, lapsuudesta lähtien. Tablettien käyttö kouluissa yleistyy ja perinteiset mediat tekevät tilaa sähkökirjoille ja muille näytöiltä luettaville ja katsottaville formaateille. Kaikenikäisten näkemisen tukeminen on ajankohtaisempaa kuin koskaan ennen.

Lähes 700 optikkoliikettä optikko- ja silmälääkärivastaanottoineen ovat valmis, maan kattava verkosto, jonka kautta silmäterveyden peruspalvelut ovat taloudellisesti kaikkien suomalaisten saatavilla myös suurten asumiskeskittymien ulkopuolella.

➔ Miten?

Viidensadan työikäisen silmälääkärin työpanosta tulee suunnata vaativien silmäsairauksien tutkimukseen ja hoitoon silmälääkärin ja tuhannen viidensadan laillistetun optikon työnjakoa uudistamalla. Hyvässä hoitotasapainossa olevien silmäsairauksien seuranta ja oireen mukaista hoitoa voidaan potilasturvallisesti siirtää osin laillistettujen optikoiden tehtäväksi olemassa olevaa rajattua lääkkeenmääräämisoikeutta kehittämällä.

Terveydenhuollon ammattihenkilölaki tulee uudistaa kokonaisuudessaan ja päivittää vanhentuneet optikkotoiminnan rajoitukset vastaamaan nykyistä työelämässä toimivien optometristien osaamista. Lakiin liittyvästä asetuksesta tulee poistaa mm. ehdoton kieltä määrätä silmälaseja silmäsairaalle ja kirurgisen operaation kohteena olleelle. Myös kahdeksan vuoden ikäraja on syytä harkita uudestaan.

2. Toimivampi lääkejakelu lähellä lääkkeen käyttäjää

Lääkejakelu tulee järjestää moniammatilliseksi – asiakaslähtöisesti, taloudellisesti ja turvallisesti.

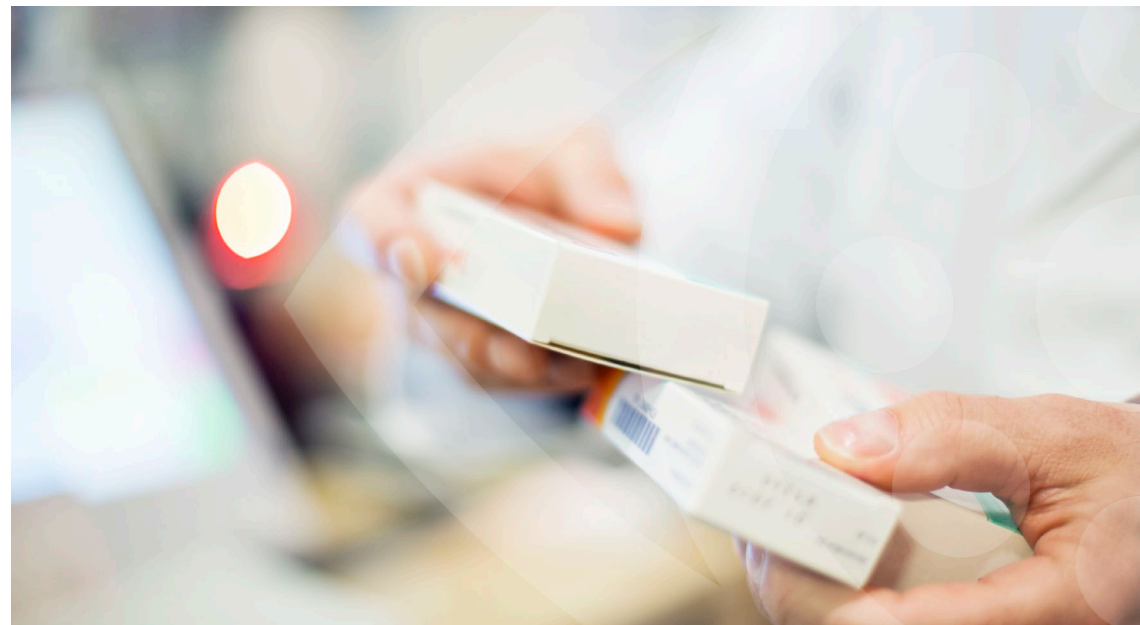
Apteekkisäätelyn uudistaminen kumpuaa ennen kaikkea terveydenhuollon muutoksista, mutta sen ajankohtaisuuteen vaikuttavat myös digitalisaatio, asiakaslähtöisyyden korostuminen sekä kilpailun kansainvälistyminen.

Läkkeet tulisi voida toimittaa potilaalle mahdollisimman joustavasti ja tehokkaasti, lääkitysturvallisuudesta, palvelun laadukkuudesta ja varmuudesta tinkimättä. Lääkejakelun laajentaminen moniammatilliseksi kattamaan ne tilanteet ja paikat, joissa reseptilääkkeitä määrätään tai itsehoitolääkkeitä suositellaan kuluttajalle hankittavaksi, takaisi vapaisiin markkinoihin kuuluvan kilpailuneutraliteetin.

Tehokkaammista lääkkeenjaketukanavista hyötyy eniten lääkkeen käyttäjä, joka saa lääkkeen vaivattomasti ja markkinamekanismin myötä nykyistä edullisemmin.

➔ Miten?

Silmävaikutteisten itsehoitolääkkeiden jakelu tulisi laajentaa optikkoliikkeisiin ja yleisimpien reseptisilmälääkkeiden jakelu silmälääkärivastaanotoille sekä silmäklinikoille. Lääkitysturvallisuus voidaan asettaa farmasian ammattilaisen käyttöön velvoittamalla samalle tasolle kuin nykyisissä apteekkien verkkokaupoissa.

NÄKEMISEN JA
SILMÄTERVEYDEN
TOIMIALA

3. Kilpailukykyisempi kotimainen kauppa

Taataan viipymättä tasa-arvoinen kohtelu kaikelle kaupalle, kanavaan katsomatta.

Digitaalinen kauppa jatkaa kasvuaan eikä optisen alan vähittäiskauppa tee poikkeusta. Kuluttajilla on koko maailman tarjonta taskussaan, ja kaupan ala kilpailee joka päivä kansainvälisesti.

Tällä hetkellä kansallinen sääntely heikentää Suomessa toimivan kaupan kilpailukykyä suomalaisista kuluttajista kilpailtaessa verrattuna Euroopan ulkopuoliseen etäkauppaan, kun EU:n ulkopuolelta tulevista, alle 22 euron arvoisista lähetyksistä ei tarvitse maksaa arvonlisäveroa.

Myös EU-tasoisien sääntelyn tulee olla sellaista, että kilpailukyky suhteessa kansainväliseen etäkauppaan säilyy.

→ Miten?

Suomen tulee ottaa heti käyttöön alle 22 euron arvoisten EU:n ulkopuolelta lähetettävien tuotteiden arvonlisävero, kuten Ruotsissa on jo tehty. Ei ole mitään syytä odottaa vuoteen 2021, jolloin EU-sääntely tulee voimaan.

NÄKEMISEN JA
SILMÄTERVEYDEN
TOIMIALA

4. Joustavampi työelämä

Työllistämiskynnyksen ja -kustannusten alentaminen toisi työtä useammille ja tasa-arvoisemmin.

Yhä useammat palvelut ovat saatavilla vuorokauden ympäri. Kuluttajat ovat ottaneet 24/7 -yhteiskunnan omakseen ja odottavat palvelua silloin, kun heille sopii - siellä, missä heille sopii.

Samalla ihmisten elämäntilanteet ovat monimuotoistuneet ja monipuolistuneet. Harva elää saman kaavan mukaan, vaan elämää täyttävät eri vaiheissa vaihtelevat jaksot työtä, opintoja, perheen kanssa vietettyä aikaa, kenellä mitään.

Työmarkkinat eivät ole pysyneet muutoksissa mukana. Työelämä kaipaa pikaista korjausliikettä, jolla työntöön kannattavuus ja mielekkyys turvataan jatkossakin.

→ Miten?

Optisen alan vähittäiskaupan yritysten kuluista noin kolmannes syntyy henkilöstökustannuksista. Korkeaa osaamistasoa ja pitkää koulutusta vaativan työn verraten korkea palkkausta ei tulisi rasittaa nyky-yhteiskuntaan sopimattomalla palkkarakenteella.

Eri vuorokaudenaikoina tai viikonpäivinä tehdystä työstä tulisi maksaa tasapuolisemmin. Perinteisen toimistoajan ulkopuolella tehdyn työn merkittävästi perustasosta poikkeava kustannus ei enää ole entisellä tavalla perusteltavissa.

Työn vastaanottamisen tulisi olla aina kannattavampaa kuin siitä kieltäytymisen. Etäämmällä sijaitsevan tai osa-aikaisen työn vastaanottamisen kynnyksiä tulee madaltaa.

NÄKEMISEN JA
SILMÄTERVEYDEN
TOIMIALA

Optikkoliikkeen paikka sote-uudistuksessa

Sote-keskuksessa

- ▶ Yleislääkärin tai sairaanhoitajan tutkimuksessa ilmenee näkemiseen tai silmiin liittyvä ongelma, jota ei pystytä selvittämään
- ▶ Asiakas ohjataan maakunnan kriteerit* täyttävään **optikkoliikkeeseen** ▶

Optikkoliikkeessä

- ▶ Optometrismi tekee silmien terveystarkastuksen asiakkaalle markkinahintaan ja aina alle maakunnan asiakasmaksun
- ▶ Optometrismi raportoi löydökset ICD-10 koodistolla Kantaan THL:n vahvistaman mukaisesti
- ▶ Optometristin tutkimuksesta ei asiakasseteliä, eikä kustannuksia maakunnalle

Asiakasseteli I

- ▶ Optometristin löydöksen perusteella asiakas ohjataan tarvittaessa jatkotutkimukseen, esim. silmälääkärin tutkimukseen tai laboratoriotutkimukseen, joka maksetaan asiakassetelillä

*Kriteerit: optikkoliikkeessä tulee työkennellä optometrismi eli optikko, jolla on lääkeaineoikeus, sekä silmälääkäri. Liikkeessä tulee olla tarvittavat tutkimusvälineet ja sen täytyy olla liittynyt terveydenhuollon Kanta-järjestelmään.

Asiakasseteli II

- ▶ Silmälääkärin diagnoosiin perusteella hoitosuunnitelman mukainen sairauden hoito ja seuranta asiakassetelillä
- ▶ Silmälääkärin diagnoosin perusteella hoitosuunnitelman mukainen toimenpide asiakassetelillä

Ole yhteydessä!

Panu Tast, toimitusjohtaja
panu.tast@naery.fi
040 542 2227
@PanuTast

